

מאגליס בנייר עיתון

הקדמה

התקופה בה אנו נמצאים היא תקופה מאתגרת שבה מחד, המדינה מנסה להניע את הכלכלה מחדש ולשקם את המשק ומאידך, יש עליה בתחלואת הקורונה. איפה זה פוגש את החניכים שלנו? האם אנחנו מסוגלים לצאת מהמקום האישי ולהתבונן על הסביבה, על החברה על האתגרים שאנשים בסביבתנו מתמודדים איתם? מה אנחנו כחניכים בפנימייה יכולים לעשות? האם עלינו לעשות משהו?

מטרות:

- בחינת תחושת המעורבות החברתית והמחייבות כלפי אוכלוסיות נזקקות.
- חיזוק הרגישות האישית כלפי צרכים בחברה הסובבת אותנו.

אביזרים:

- כתבות מודפסות מראש מאתרי החדשות באינטרנט
- מילות השיר "מגולגלים בנייר עיתון" של להקת טיפקס / מילות השיר "מילונים" של אתי אנקרי
- חצי/רבע בריסטול לכל קבוצה
- מספרים, דבק, צבעים

מהלך הפעילות:

- א. שלב עבודה אישית** - מחלקים לחניכים את מילות השיר (בנספח) ומבקשים מכל משתתף לסמן שורה משמעותית עבורו. מומלץ להשמיע את השיר ברקע. <https://www.youtube.com/watch?v=DRXOUwYVkeQ>
<https://www.youtube.com/watch?v=wCg5vlzg2YA>
- ב. שלב עבודה בקבוצות קטנות** - מסדרים את הכתבות כתערוכה בחדר הפעילות ומתחלקים לקבוצות בנות 3-4 משתתפים. לכל קבוצה נותנים דף משימה ובריסטול. (הצעה לחלוקה לפי שמות אתרי החדשות או שמות עיתונים: מכינים מראש סלסלת הגרלה עם שמות העיתונים/האתרים, כל משתתף מגריל שם ומתיישב עם המשתתפים שהגרילו את אותו השם) בקבוצות: 1. כל משתתף מציג את המשפט שבחר ועורכים דיון על המסר המרכזי של השיר. (מצורף רקע על השירים ומשמעותם בנספחים) 2. מתייחסים לדף המשימה: מעיינים בכתבות ובוחרים תמונות שמבטאות מסר של בקשה לעזרה או מתן עזרה. מכינים על הבריסטול קולאז' מעוצב המבטא את יחסם לדברים שעולים מהכתבות ומהשיר.
- ג. תולים את התוצרים על גבי קירות החדר** ומבקשים מהמשתתפים להסתובב ולהתרשם מהקולאז'ים.

- ד. שלב שיתוף ודיון במליאה - נציג מכל קבוצה מציג את הקולאז' של קבוצתו ומספר על המשמעות שמאחוריו.
שאלות לדיון ולחידוד עבור המנחה:
1. איזו מציאות חברתית משתקפת מהקולאז'ים ומהשיר?
 2. אילו תחושות עולות בכם לאור המציאות?
 3. האם צרכים בסיסיים של אנשים בחברה אמורים להטריד אותנו? למה?
 4. של מי האחריות? האם לנו יש מחויבות לעזור ואם כן כיצד נוכל לעשות זאת?
 5. מהו תפקידה של המדינה במילוי צורכי הפרט? (ביטחון/עבודה/חינוך/בריאות וכיוצ"ב).
 6. באילו תחומים יש לכם את האפשרות לדעתכם לסייע ליחידים או לקבוצות חלשות באוכלוסיה כעת בהיותכם חניכים בפנימייה? ואיך תעשו זאת בחיים?

סיכום

לכל אדם נתונה האחריות על עצמו. כאשר אנו רוצים לחיות בחברה שבה יש הדדיות, קהילתיות, חברה ששואפת להתקדם ולהתפתח יש לנו גם מחויבות למשפחה, לקהילה ולסביבה שבה אנו חיים. כבני נוער יש לנו כוחות. בואו נתבונן על הסביבה הקרובה שלנו בפנימייה, בישוב/עיר שבו אנחנו נמצאים ונחשוב יחד מה ביכולתנו לעשות. (אפשר לנצל את ההזדמנות ולתכנן התנדבות בקהילה הקרובה או בפנימייה)

נספחים

"בתוך נייר עיתון" / טיפקס - מילות השיר

מילים: קובי אוז
לחן: מרקאי כפרי

הנה אנשים מגולגלים בתוך נייר עיתון
אה ווה ווה ווה
חיים בתוך קופסה
של שימורים אצלנו במטבח
ובמטבח על השולחן יש איש בתוך קנקן
אה ווה ווה ווה
מציץ מהזכוכית
יום אחד נורה מתוך תותח
ובתותח יש אנשים שמקבלים סטירה

אה ווה ווה ווה
זקנים ותינוקות ליד בקבוק
שבור מחוף הים
ליד הים יש אנשים קופצים מבניינים
אה ווה ווה ווה
סיפרו על זה בדיחה
וצוחקים אצלנו בסלון
ובסלון שלנו אנשים מסוג חדש
אה ווה ווה ווה
חיים בתוך שמירה
ליד רמזור מתחת איזה קו
אה יה לא עלינו....

יש מדינה שמתחבאת מתחת איזה קו
אה ווה ווה ווה
יש סטטיסטיקה
שנכתבה בתוך נייר עיתון

יש אנשים מגולגלים בתוך נייר עיתון
אה ווה ווה ווה
חיים בתוך קופסה
של שימורים
אצלנו במטבח

אה יה לא עלינו...

רקע על השיר בתוך נייר עיתון (מתוך תרבות i.)

בשנת 1993 הוציאה להקת טיפקס את אלבומה השני – "החיים שלך בלאפה". בין השירים של האלבום בלט במיוחד השיר שיצא לרדיו – "בתוך נייר עיתון". אחת התכונות שחיבבו את קובי אוז על הקהל הרחב הייתה היכולת שלו לעסוק בנושאים בוערים ומורכבים בדרך היתולית ופארודית. גם בשיר הנידון כאן, המקצב הסוחף והלחן המקפץ (המבוססים על שיר עם מרוקאי ידוע) מסחררים את המאזין אשר נשאב אל האפשרות לרקוד ולקפץ לצליליו של השיר, מה שעלול להביא לכך שהמילים לא תופסות את תשומת ליבו המיידית של המאזין (זאת למרות שהשיר עוסק בנושאים טעונים מאוד בחברה הישראלית); נדמה כי ההצלחה של הלחן לסחוף את המאזין, ממסכת את המסר ואת המציאות שאותה מתאר אוז בשירו.

כבר בהאזנה ראשונית צצה ומתבלטת השורה "וליד הים יש אנשים קופצים מביינים", וההרגשה היא שהשיר עוסק במצוקה חברתית וכלכלית. ואולם, השיר אינו מתבهر באופן מידי וכדרכם של שירים מורכבים, מכיל כמה וכמה אפשרויות לקריאה.

הפזמון מדגיש את הפער שבין שתי המציאויות הקשה שבחוץ לבין מציאות שמתגלמת בעיתונים, שכן גם הפזמון מדבר בשתי לשונות במקביל; מצד אחד, הביטוי "הנה זה בא אלינו" מדגיש את העובדה שהמציאות הקשה ברחובות תגיע גם לאלו שחושבים שהם מוגנים ממנה, אלו הספונים בחמימות בסלון ביתם ומנתקים כל כך מהנעשה בחוץ עד כדי כך שהם יכולים לספר בדיחות על המצב הקשה. מצד שני, האווירה השמחה (הכמעט "חפלאית") של הפזמון גוררת את התחושה שהדבר שמתקרב ובא הוא דבר טוב שאל בואו מייחלים.

שוב ושוב חוזר המתח שבין המציאות כפי שהיא ובין איך שהיא מתווכת באמצעי התקשורת – "יש מדינה שמתחבאת מתחת איזה קו" – ויש "סטטיסטיקה בתוך נייר עיתון". אם הקו המדובר הוא קו העוני, כפי שניתן לחשוב, הרי שהסטטיסטיקה שנכתבה בעיתון בעצם מייצגת איזה ניתוק בין המציאות לבין הייצוג שלה בתור סטטיסטיקה, בין "הקו" לבין המדינה "שמתחבאת מתחת איזה קו". רמז נוסף ליחס המעניין בין המציאות לבין השיקוף שלה בתקשורת איך שהיא משתקפת מופיע בבית הראשון שבו מוצג "איש בתוך קנקן" (שורה שמהדהדת את האמרה "אל תביט בקנקן אלא במה שבתוכו"). אותו איש "נורה מתוך תותח" כמו בקרקס או כמו בשדה הקרב. את התעופה שלו ניתן לראות כהקבלה לאותם אנשים שקופצים מהביינים; שניהם מציגים מצג שווא של תעופה עם סוף טרגי.

בהרבה מובנים ניתן לקרוא את השיר הזה כשיר מחאה מתוחכם מאוד על חוסר לכידות חברתית, על ההזנחה של סקטורים שלמים בחברה הישראלית. אך ניתן לקרוא בשיר גם כנבואת המוכיח בשער, התראה לכולנו שאם לא נשים לב, המצב המתואר בשיר (שאולי קיים רק בטלוויזיה או "בתוך נייר עיתון") יגיע יום אחד גם אלינו. "הנה זה בא הנה זה בא גם אלינו."

העשרה למנחה - ניתוח ספרותי של השיר [ניתן לראות כאן](#)

"בתוך נייר עיתון" / אתי אנקרי – מילות השיר

אני יודעת שהבריאות
חשובה יותר מכסף הרבה יותר
ועל אהבה אין מה לדבר
אסור בשום פנים ואופן לוותר
אני יודעת יש חובות מגלגלים
מתגלגלים עלינו ביקום
אז אם היום נפלתי
אולי מחר אני אקום

אני יודעת שאתה יודע שאני יודעת
שאני לא יודעת כלום
אבל מישהו היום דרך עלי
ואני לא יכולה לקום

יש כמוני מליונים
מתגלגלים ברחובות
יש כמוני מליונים
בכל מיני צורות
יש כמוני מליונים
אנשים בני תמותה
בלי כסף,
לא שווים פרוטה

אתה זוכר את סוזן הבכירה מהבנק
נתנה לי הרבה אהבה
בעיקר הפשטות הקסימה אותה,
נגעתי לליבה
זה לקח לה קצת זמן לתפוס את
העניין
לשנות את הגישה שלה אלי
היא הבינה שאין לי מזומן
והפשיטה את כבודי מעליי

אתה יודע שאני יודעת שאתה יודע
שאני לא יודעת כלום
ממרומי מעלתה
לא יכולתי לקום

יש כמוני מליונים...

היום זה אני, מחר זה אתה.
בלי כסף.... לא שווים פרוטה

אני יודעת שהכסף לא חשוב
אני יודעת אם הלך אולי יום אחד ישוב
אני יודעת שאתה יודע שאני יודעת
שלחשוב עליו זה סתם בזבוז
של זמן שעובר עלינו גם בלעדינו הוא יזוז

אני יודעת שאתה יודע שאני יודעת
שאני לא יודעת כלום
אבל מישהו היום דרך עלי
ואני לא יכולה לקום

אני יודעת שאתה יודע -
השתכרתי החודש לא רע
ובכל זאת הם הגיעו
להוציא לפועל אצלי בדירה
לקחו ת'טלויזיה ת'ארון את המגירה
שפכו את מה שבתוכה
אני יודעת שזה לא צודק
ואין לי הוכחה
ניסיתי להגיד שהמיסים
הורגים כל הגיון
והם אמרו לי שהם לא גונבים,
הם לוקחים ברישיון

אני יודעת שאתה יודע שאני יודעת
שאני לא יודעת כלום
אבל איך שזה קרה לי
לא יכולתי לקום

יש כמוני מליונים
מתגלגלים ברחובות
יש כמוני מליונים
בכל מיני צורות
יש כמוני מליונים
אנשים בני תמותה
בלי כסף,
לא שווים פרוטה

רקע על השיר מיליונים (מתוך תרבות i.i)

כלכלת ישראל עברה טלטלות קשות מאז קום המדינה ועד היום. כבר בראשית שנות ה-50 של המאה הקודמת הוכרז בארץ מצב צנע ובשנות ה-60 שרר במשק מיתון עמוק. אבל הפערים בין עניים לעשירים לא היו גדולים כמו היום, ואי-השוויון במשק היה דומה לזה שבמדינות מערב אירופה, הנחשבות מדינות שוויוניות. בשנת 2002 ידעה כלכלת ישראל שפל קשה מאוד, שנבע מהמצב הביטחוני הרעוע שנמשך על פני תקופה ארוכה (האינתיפאדה השנייה פרצה כשנתיים לפני כן) וממשבר בענפי ההיי-טק הישראלי. בנימין נתניהו, שנתמנה לתפקיד שר האוצר ב-2003, הנהיג כלכלת "שוק חופשי" שייצבה את המשק הישראלי אבל פגעה אנושות במעמדות החלשים והביאה את האי-שוויון במשק לשיאים חדשים. אמנם האבטלה והאינפלציה צומצמו אבל משקי בית רבים נפגעו מאוד מן השינויים שהונהגו במשק, התקשו להתאושש ונכנסו למעגל העוני.

בשיר זה מתארת אתי אנקרי אישה שעובדת למחייתה, אולם עקב המצב הקשה במשק – או לחילופין עקב התנהלות כלכלית לא נכונה שלה בעבר – היא צוברת חובות ומסתבכת עם ההוצאה לפועל ועם הבנק. השיר הופך את הכסף לחזות הכול; השימוש שנעשה בתיאורי כסף לתיאור אנשים ("לא שווים פרוטה") פירושו שהכסף הוא הוא החיים. השיר מורכב מ-4 חלקים שונים, שכל אחד מהם בנוי בשני צמדים: בית כללי, בית שמתאר סיפור, ולאחר כל בית פזמון. בחלק הראשון מסופר על ההוצאה לפועל, ובחלק השני מסופר על הנציגה בבנק. לכל סיפור יש קטע מקדים שבו הדוברת מצהירה על תפיסתה את הכסף ואת החיים. גם הפזמון אינו אחיד ומושפע מתוכן הבית שלפניו.

השיר מתחיל בשלושה היגדים המעידים שגם הדוברת וגם הנמען יודעים שהכסף אינו חשוב: גם אם היום הוא איננו ייתכן שהוא ישוב ביום אחר, ועצם המחשבה על כסף היא בזבוז זמן משום שהזמן עובר גם בלי שנחשוב עליו. הבית הראשון מציג את נוכחותו של הכסף בחיים בצד ההבנה שהכסף אינו באמת הדבר החשוב בחיים.

בפזמון המידע מתהפך – הדוברת יודעת שהנמען יודע שהיא אינה יודעת כלום. הידיעה של הבית הראשון הופכת לאי-ידיעה. האמירה המבטלת הזו של הדוברת כלפי עצמה מבהירה עד כמה היא אינה רואה את עצמה כבעלת ערך. המשך הפזמון מדגיש את התחושה הזאת – היא מספרת שמישהו השפיל אותה והיא לא מצליחה להתאושש, אף שהיא אינה מסבירה מה בדיוק קרה.

בבית השני הדוברת מתארת את האירוע שהשפיל אותה. למרות שהיא עובדת ומשתכרת למחייתה, אנשי ההוצאה לפועל הגיעו לביתה, לקחו את הריהוט של הבית (טלוויזיה וארון) ואף השפילו אותה בכך ששפכו את כל מה שהיה בתוכו (או כמאמר השיר "את מה שאין בתוכה"). לדוברת ברור שהמעשה איננו צודק אולם אין לה הוכחה לכך. מדבריה עולה הייאוש מהמפגש עם אנשי ההוצאה לפועל.

הדוברת מנסה להצדיק את עצמה ומסבירה שהמיסים שמוטלים עליה כל כך כבדים ומנוגדים להגיון האנושי, ולכן היא צוברת חובות. אבל אנשי ההוצאה לפועל משיבים לה שהם אינם גונבים את הרכוש שלה אלא "לוקחים" אותו (ברישיון). בית זה מתאר את מצבם של "העניים העובדים" – אנשים שאינם מצליחים לצאת ממעגל העוני שלמרות שהם עובדים, לרוב בגלל חובות מן העבר או בגלל משכורותיהם הנמוכות.

" ויש כמה מיליונים..."

כאן מדגישה הדוברת שמצבה הוא איננו רק מציאות פרטית שלה, אלא מציאות של מיליוני בני אדם אחרים. היא משתמשת בביטוי "מתגלגלים ברחובות" כדי לציין את הזלזול בהם, והסיום הכואב מדגיש שאנשים "בלי כסף" בעולם שלנו "לא שווים פרוטה".

הבית השלישי של השיר חוזר לתיאור כללי. הדוברת מצטטת משפטים שהם מעין קלישאות מקובלות: כמה האהבה חשובה וכמה הבריאות חשובה – הרבה יותר מהכסף. אבל כולם יודעים שאם יש כסף, הרבה יותר קל לשמור על הבריאות ועל האהבה.

היא ממשיכה לספר על החובות שבני אדם צוברים מגלגולים קודמים, ואין הכוונה לגלגול נשמות ברוח התפיסה בודהיסטית אלא לחובות כספיים שאדם מושך איתו מעברו, פשוטו כמשמעו. וכמו בתחילת השיר, שם דובר בכסף שהולך ובא, גם כאן מציינת הדוברת שהמצב יכול להשתנות בעתיד – 'עכשיו נפלנו, אולי בהמשך נקום'.

אחרי הבית הזה מופיע הפזמון פעם נוספת בניסוחו הראשון אבל עם התוספת של "יש כמוני מיליונים". כך מדגיש הפזמון עד כמה התחושות של הדוברת אינן אישיות אלא מתארות מצב כללי שאיתו נאלצים להתמודד אנשים רבים.

בבית הרביעי, הדוברת שוב מספרת על אירוע אישי מחייה: המפגש שלה עם "הבכירה מהבנק". המפגש מתחיל בצורה חיובית – הבכירה מרעיפה עליה הרבה אהבה כיוון שהפשטות של הדוברת נוגעת לליבה. לרגע נדמה שהבעיות של הדוברת עשויות להיפתר, אבל כשהפקידה מבינה את מצבה הכלכלי היא משנה את גישה כלפי הדוברת ופוגעת בכבודה. הביטוי "והפשיטה את כבודי מעליי" מחזק את תחושת ההשפלה של הדוברת, שהרגישה שהפכו אותה לערומה.

הפזמון האחרון מופיע בניסוח קצת שונה. הדוברת חוזרת על כך שהיא איננה יודעת כלום, אבל הפעם היא מאשימה את הפקידה, שממרום מעמדה פגעה בה כל כך עד שהיא אינה יכולה יותר לקום. הפזמון האחרון חוזר על כך שיש מיליוני אנשים הנמצאים במצבה של הדוברת, אבל נוספות לו שתי שורות שהופכות גם את המאזין לחלק מהסיפור: "היום זה אני, מחר זה אתה". כלומר, הסיפור של הדוברת ושל רבים כמותה יכול להפוך גם לסיפור של המאזין – זה יכול לקרות לכל אחד.

השיר מתחיל בדו-שיח בין שני בני זוג ומסתיים כדו-שיח בין הדוברת לשומע. אם בתחילת השיר נדמה היה שמדובר בתיאור של מקרה ספציפי, בסופו של השיר מתברר שהסיפור המתואר בו יכול להיות הסיפור של כל אחד מאיתנו; מצב הכלכלי של האדם וכמות הכסף המצויה ברשותו הם שקובעים בסופו של דבר איך ייראו חייו.

מסיבות מובנות, בגלל המחאה החברתית שפרץ בשנת 2011 זכה השיר לתהודה גדולה ולאחדה רבה בקרב המפגינים שיצאו לרחובות.

תמונות להגרלת הקבוצה (בשלב החלוקה לקבוצות)

 ידיעות אחרונות	 ידיעות אחרונות	 ידיעות אחרונות
 ידיעות אחרונות	 ידיעות אחרונות	 ידיעות אחרונות
NEWS וואלה	NEWS וואלה	NEWS וואלה
NEWS וואלה	NEWS וואלה	NEWS וואלה
 on-line	 on-line	 on-line
 on-line	 on-line	 on-line
 Rotter.net	 Rotter.net	 Rotter.net
 Rotter.net	 Rotter.net	 Rotter.net
 N12 החדשות	 N12 החדשות	 N12 החדשות
 N12 החדשות	 N12 החדשות	 N12 החדשות

כרטיס משימה לקבוצות הקטנות

משימה קבוצתית

- ✓ עיינו בכתבות שלפניכם
- ✓ נסו למצוא כתבות, תמונות שיש בהן בקשה לעזרה או מקום למתן עזרה.
- ✓ הכינו בעזרתם קולאז' שיבטא את היחס שלכם לדברים שעולים מהכתבות ומהשיר.
- ✓ בחרו נציג שיציג את הקולאז' במליאה.

משימה קבוצתית

- עיינו בכתבות שלפניכם
- נסו למצוא כתבות, תמונות שיש בהן בקשה לעזרה או מקום למתן עזרה.
- הכינו בעזרתם קולאז' שיבטא את היחס שלכם לדברים שעולים מהכתבות ומהשיר.
- בחרו נציג שיציג את הקולאז' במליאה.

משימה קבוצתית

- עיינו בכתבות שלפניכם
- נסו למצוא כתבות, תמונות שיש בהן בקשה לעזרה או מקום למתן עזרה.
- הכינו בעזרתם קולאז' שיבטא את היחס שלכם לדברים שעולים מהכתבות ומהשיר.
- בחרו נציג שיציג את הקולאז' במליאה.